SÁMEDIGGI
SÄMITIGGE
SÄÄ'MTE'ĞĞ
SAAMELAISKÄRÄJÄT

LAUSUNTO
8.3.2024
Dnro: 229/D.a.4/2024

Eduskunnan perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto HE:stä Tenojoen kalastussäännön korvaamisesta uudella kalastussäännöllä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä Tenon voimaansaattamislain muuttamisesta, HE 9/2024 vp

Viite: perustuslakivaliokunnan asiantuntija- ja lausuntopyyntö 23.2.2024

”Olen huolissani meidän perinnepyynnin katoamisesta – kulkuttaminen, patopyynti, soutaminen, kaikenlainen kalastus Tenolla. Kyllähän se kielto vaikuttaa. Se huolettaa eniten, että meiltä loppuu kalastus. Täällä tyhjenee, Tenon rannat ovat jo tyhjentynyt aika paljon, no ei niitä perinnekalastajia tule ainakaan enempää. Se tyhjenee vielä enemmän kiellon takia, varmasti kaikki. Ne myyvät vielä ne paikat ulkopaikkakuntalaisille tai ulkomaalaisille. Se loppuu kyllä saamelaiskulttuuri tämän Tenon rannalta. Se jää historiaan. Ja se pitäisi jo nyt alkaa keräämään vieheitä, vapoja, verkkoja ja kaikkea. Kerta pelätään, että se loppuu. Pitäisi alkaa jo keräämään museota varten. Lastenlastenlapsille pääsemme kertomaan tai ne kertovat, että tuo ihminen pyysi nuilla ja silloin oli meillä tuollaiset pyyntimenetelmät. Ja ne asuvat jossakin tuolla [paikannimi] puolen ja kertovat siellä oli meidän syntymäpaikka.”[1]

- saamelainen, 40–65 vuotta

Kalastussääntöehdotuksen ja sen voimaansaattamislain vaikutuksista saamelaisiin ja saamelaisten kulttuuriin

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys koskee erottamattomalla tavalla Euroopan unionin alueen ainoaa alkuperäiskansaa. Saamelaiset ovat asuttaneet Tenojoen laaksoa tuhansia vuosia, ja alueen jokisaamelaisten identiteetti ja kulttuuri on kehittynyt Tenon tuomien mahdollisuuksien ja sen lohen ympärille. Lohenpyynti on saamelaisille paljon muutakin kuin pelkkää kalastusta. Se on pyyntiin valmistautumista, kuten veneen tervausta ja verkkojen korjausta. Sen suunnittelua, kenen kanssa pyyntiin lähdetään – sukulaisten ja tuttavien tapaamista joen kummaltakin puolen. Pyynti on keskeinen osa jokisaamelaisten yhteisön sosiaalisia rakenteita, ihmisten välisiä suhteita sekä yhdessä tekemistä ja olemista. Siihen liittyy vahvasti myös kokemusten ja tarinoiden kerronta. Tenon lohi on kautta aikojen ollut alueen saamelaisille oleellinen osa ruokavaliota sekä toimeentuloa. Ennen muuta lohenpyynti on osa identiteettiä sekä jokisaamelaisten kulttuurin ja kertomaperinteeseen nojaavan perinteisen tiedon siirtämisestä sukupolvelta toiselle.

Luonnonvarakeskus on selvityksessään 103/2022 haastattelututkimuksen kautta kartoittanut lohenkalastuskieltojen yhteiskunnallisia vaikutuksia. Suurin haastatteluissa esiin noussut huoli oli pitkäaikaisen lohenkalastuskiellon aiheuttamat vaikutukset – kulttuurin häviämisen ja sen kautta identiteetin menettämisen pelko nousivat esiin hyvin voimakkaasti. Suomalaisten ja norjalaisten viranomaisten koetaan joko tietoisesti tai huomaamattaan asteittain murentavat saamelaista kulttuuria, identiteettiä ja elämäntapaa. Lohen kalastuskielto ja muut kalastukseen liittyvät rajoitukset

[1] Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 103/2022, s. 35.

Sajos
FIN-99870 Anár | Aanaar | Aanar | Inari
www.samediggi.fi
+358 (0)10 839 3100
info@samediggi.fi
etunimi.sukunimi@samediggi.fi

koetaan jatkumona, jolla ulkopuolinen hallinto heikentää saamelaisten oikeuksia.[2] Tämän koetaan olevan hyvin epäoikeudenmukaisena, koska samalla rikotaan saamelaisille alkuperäiskansana kuuluvia oikeuksia.

Huoli koskee perinteisen saamelaisen tiedon ja taidon jakamisen estymistä, mutta myös elämäntavan menettämistä. Kalastukseen liittyvät taloudelliset, kulttuuriset ja sosiaaliset vaikutukset puolestaan vaikuttavat suoraan ja epäsuorasti yhteisön terveyteen ja hyvinvointiin. Kiellon vaikutuksesta sukupolvien välinen yhdessäolo ja tekemisen kautta oppiminen vähenee. Haastatellut toivat esiin, että kalastustaitojen opettamiseen ja yhdessä tekemiseen liittyy huomattavasti enemmän kuin pelkkä kalastaminen – se on osa maailmankatsomuksen jakamista, kulttuurin arvojen ja tapojen siirtämistä, oppimista siitä, mihin ihminen kuuluu, joella liikkumiseen tutustumista, paikkaan kuulumiseen kasvamista (juuret) ja kaikkea muuta, mikä kuuluu jokisaamelaisen identiteetin rakentamiseen.[3]

Hallituksen esityksessä todetaan, että rajoitustoimenpiteillä turvataan osaltaan saamelaisten perinteisen kulttuurimuodon harjoittamisen edellytyksenä olevien elinvoimaisten kalakantojen olemassaoloa sekä suojellaan muun muassa tulevien saamelaissukupolvien oikeutta harjoittaa kalastuskulttuuriaan.[4] Saamelaiskäräjät huomauttaa, että edellä mainitun tavoitteen toteutuminen edellyttäisi sitä, että jokisaamelaista kulttuuria pystyttäisiin myös rajoitustoimenpiteiden aikana siirtämään sukupolvelta toiselle. Lohenpyynti on ollut kiellettyä nyt jo kolmena peräkkäisenä kalastuskautena. Mitä kauemmin kielto jatkuu, sitä heikommiksi saamelaisten kalastuskulttuurin eteenpäin siirtämisen mahdollisuudet käyvät, kun ikäihmiset ikääntyvät entisestään ja lapset kasvavat. Jokisaamelainen kulttuuri ei siirry eteenpäin ilman mahdollisuutta lohenpyyntiin. Nyt esitetyt kriteerit kalastussääntöön ovat niin tiukat, että kalastuskiellon jatkuminen määrittelemättömäksi ajaksi eteenpäin on todennäköistä. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että yhteys kotiseudun maahan ja veteen on alkuperäiskansakulttuurien yksi keskeisimmistä elementeistä ympäri maailmaa.

Saamelaiskäräjät pitää valitettavana, että nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä saamelaisille ja saamelaisten kulttuurille aiheutuvien vaikutusten arviointi on heikolla tasolla. Vaikutusten arvioinnissa ei ole arvioitu muun muassa yllä kuvattuja vaikutuksia saamelaisille, vaan lähinnä perusteltu miksi kalastusrajoitukset ovat oikeutettuja. Saamelaisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä vaikutuksia olisi voitu yleisellä tasolla selvittää esimerkiksi saamelaisten psykososiaalisen tuen yksikkö Uvjan kautta. Myös mediassa on ollut kolmen viime vuoden aikana runsaasti uutisointia lohenkalastuskieltojen vaikutuksista saamelaisten terveyteen, hyvinvointiin ja sosiaalisiin suhteisiin. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan saamelaisille ja saamelaisten kulttuurille aiheutuvat laajamittaiset ja kauaskantoiset negatiiviset vaikutukset tulisi kirjoittaa hallituksen esitykseen auki, jotta ne ovat päätöksentekijöille selvät.

Perusoikeuksiin ja niiden rajoittamiseen liittyviä huomioita

Tenon kalastussääntö vaikuttaa merkittävällä tavalla alkuperäiskansa saamelaisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Saamelaisten asema alkuperäiskansana on turvattu niin Suomen valtiosäännössä kuin kansainvälisissä Suomea sitovissa ihmisoikeussopimuksissakin. Perustuslain 17.3 §:ssä saamelaisille on turvattu alkuperäiskansana oikeus oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Perustuslain 17.3 § koskee saamelaisten kulttuuria

[2] Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 103/2022, s. 30–36.
[3] Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 103/2022, s. 4–35
[4] HE 9/2024 vp, s. 17.

kokonaisuudessaan, sisältäen muun muassa saamelaisten perinteisen kalastuksen myös sen nykyaikaisissa harjoittamismuodoissa.[5]

KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan saamelaisilta ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään. KP-sopimusta valvovan ihmisoikeuskomitean mukaan toimenpiteet, jotka aiheuttavat huomattavaa haittaa alkuperäiskansojen kulttuurille ja perinteisten elinkeinojen elinvoimaisena säilymiselle, loukkaavat artiklan 27 mukaista kulttuurin suojaa.[6] Saamelaisten perusoikeus ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan pitää itsessään implisiittisesti sisällään heikentämiskiellon, joka juontuu KP-sopimuksen 27 artiklasta. Kyse ei ole ainoastaan kiellosta pidättäytyä huomattavan haitan tuottamisesta, vaan sekä KP-sopimus että perustuslain 17.3 § edellyttävät viranomaisilta aktiivisia toimia turvata ja edistää saamelaisten perinteisten elinkeinojen ylläpitämistä ja kehittämistä, niin että ne säilyvät elinvoimaisina myös tulevaisuudessa.[7] Perustuslakivaliokunta onkin aiemmin todennut Tenon kalastussopimuksen hyväksymisen yhteydessä, että kalastusrajoitukset olisi pitänyt kohdistaa voimakkaammin sellaiseen kalastukseen, joka ei nauti perustuslain 17 §:n 3 momentin ja YK:n KP-sopimuksen 27 artiklan mukaista suojaa.

Saamelaisia koskevat perustuslain 17.3 §:n ohella myös kaikki muut perusoikeudet, kuten omaisuudensuoja (15 §) sekä vastuu ympäristöstä (20 §). Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan vesialueen omistusoikeus kattaa kalastusoikeuden ja kalastusoikeus nauttii siten perustuslain 15 §:n 1 momentissa säädettyä omaisuuden suojaa, jonka mukaan jokaisen omaisuus on turvattu.[8] Kun otetaan huomioon, että Tenon alueella kalastusoikeuksien haltijoista suurin osa on saamelaisia, ollaan saamelaisten omistusoikeuteen puuttumassa käsillä olevalla hallituksen esityksellä erityisen merkittävällä tavalla.

Perustuslain ympäristövastuuta koskevan pykälän osalta perustuslakivaliokunta on aiemmin todennut, että *”vaikka vastuu ympäristöstä kuuluu kaikille, julkisen vallan sääntelytoimilla on mahdollista toteuttaa ympäristövastuuta myös kohdentamalla rajoituksia ja velvoitteita eri oikeussubjekteille eri tavoin hyväksyttävin ja etenkin perusoikeuksien turvaamiseen liittyvin perustein. Oikeasuhtaisuuden kannalta merkittävää on toisaalta se, että saamelaiseen kulttuuriin kuuluvia pyyntimuotoja voidaan harjoittaa tulevaisuudessakin siinä määrin, ettei perinteeseen liittyvä tietotaito ja osaaminen ole vaarassa hävitä kokonaan.”* Niin ikään valiokunta on painottanut, että lainsäädännöllä tulisi myös ympäristövastuuta toteuttavan sääntelyn yhteydessä vahvistaa saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan.[9]

Kalastussäännön velvoitteiden hyväksyttävyyttä on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoittamisedellytysten kannalta. Saamelaiskäräjät muistuttaa, että kullakin perusoikeudella on sellainen ydinalue, jonka turvaamaa käyttäytymistä ei esimerkiksi saa säätää rangaistavaksi.[10] Tenon alueen jokisaamelaisten kulttuurin ydin on lohenkalastus ja se kuuluu siten kulttuuriperusoikeuden ydinalueeseen. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on perusoikeuksien yleisten rajoittamisedellytysten ongelmallista, että jopa todella pienimuotoinen ja rajoitettu lohenkalastus voitaisiin kieltää saamelaisilta. Mikäli kaikki muut perusoikeuksien yleiset rajoittamisedellytykset täyttyvät ja perusoikeuksia joudutaan vahvasti rajaamaan ympäristöperusoikeuden turvaamiseksi, tulee vähäiset lohenkalastusmahdollisuudet Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan kohdentaa

[5] Ks. esim. HE 309/1993 vp, s. 65.
[6] Ks. esim. CCPR/C/124/D/2668/2015 ja CCPR/ C/124/D/2950/2017.
[7] Heinämäki, Leena: Saamelaiskulttuurin heikentämiskielto ja viranomaisten aktiivinen velvoite turvata perinteisten elinkeinojen harjoittamisen ja kehittämisen edellytykset. Lakimies 1/2022 s. 21.
[8] PeVL 58/2014 vp, PeVL 5/2017 vp.
[9] PeVL 5/2017 vp, s. 7.
[10] PeVM 23/1997 vp.

heille, joilla on perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaan kalastukseen vahvimmat oikeudet, ja joiden perusoikeuksien ydinalueeseen kalastus Tenolla kuuluu.

Saamelaiskäräjät muistuttaa valiokuntaa myös kahdesta korkeimman oikeuden ennakkopäätöksestä (KKO:2022:25 & KKO:2022:26), jotka korostavat saamelaisten perustuslaillisten oikeuksien huomioimisen tärkeyttä myös nyt käsillä olevassa asiassa. Korkein oikeus hylkäsi syytteet, jotka koskivat paikallisten saamelaisten oikeutta kalastaa Tenojoen vesistöön kuuluvissa Utsjoessa ja Vetsijoessa.

Syyttäjä vaati toisessa jutussa paikalliselle saamelaiselle rangaistusta kalastusrikkomuksesta. Mies oli kalastanut lohta seisovalla verkolla Utsjoessa sallitun kalastuskauden ulkopuolella elokuussa vuonna 2017. Kalastaminen kyseisenä ajankohtana elokuussa oli vastoin tuolloin voimassa ollutta valtioneuvoston asetusta, joka koski kalastamista Tenojoen vesistön sivuvesistöissä. KKO katsoi, että tekoaikaan voimassa olleen asetuksen kalastuskautta koskeva säännös oli ristiriidassa paikallisille saamelaisille perustuslaissa turvattujen oikeuksien kanssa. Asetuksen säännös jätettiin perustuslain nojalla soveltamatta, ja syyte kalastusrikkomuksesta hylättiin.

Toisessa asiassa syyttäjä vaati neljälle paikalliselle saamelaiselle rangaistusta luvattomasta pyynnistä. Nämä olivat kalastaneet vieheellä ja vavalla valtion vesialueella Vetsijoessa ilman Metsähallituksen lupaa. KKO katsoi, että tekoaikaan vuonna 2017 voimassa ollut kalastuslain mukaisen lohen ja taimenen nousualueelle vaadittu erillinen kalastuslupa ja siihen liittyvät lupakäytännöt aiheuttivat niin merkittäviä rajoituksia paikallisille saamelaisille, että säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa heille perustuslaissa turvattujen oikeuksien kanssa. Kalastuslain säännös jätettiin niin ikään perustuslain nojalla soveltamatta, ja syyte luvattomasta pyynnistä hylättiin.

Saamelaiskäräjät painottaa, että alkuperäiskansa saamelaisten oikeuksia ei ole edes periaatteellisella tasolla tunnistettu kalastussäännön 3 §:ssä, jossa säädetään rajajokiosuuden kalastajaryhmistä. Saamelaiskäräjät on todennut heti neuvotteluprosessin alussa sekä useita kertoja sen aikana, että saamelaiset olisi tullut tunnistaa ja tunnustaa kalastussäännössä omaksi kalastajaryhmäkseen, koska saamelaisilla on erityisiä perusoikeuksiin kytkeytyviä oikeuksia. Saamelaisten oikeuksien tunnustamisella olisi ollut myös symbolista merkitystä ja merkitystä säännön legitimiteettiin saamelaisten silmissä, mikä on oleellista säännön noudattamisen kannalta.

Kyttyräloheen liittyviä huomioita

Kalastussäännön 35 §:ssä säädettäisiin kyttyrälohen kohdennetusta pyynnistä. 35.3 §:ssä säädetään, että ”*jos kyttyrälohen poistopyynnin arvioidaan estävän lohen nousun kokonaan tai merkittävästi rajoittavan sitä, on toimenpiteitä toteuttavan osapuolen toimivaltaisen viranomaisen niin pitkälti kuin mahdollista osallistettava toista osapuolta ja oltava tämän kanssa yhteistyössä hankkeen joka vaiheessa.”* Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan momentin muotoilu on liian heikko – Suomen valtiolla tulee olla mahdollisuus estää hanke, joka joko kokonaan tai merkittävästi rajoittaa Tenon lohikantojen nousun jokeen. Hallituksen esityksessä ehdotetun momentin nojalla Norja voisi käytännössä yksin päättää sellaisten hankkeiden toteuttamisesta, jotka estävät Tenon omien lohikantojen nousun jokeen, ja Suomea olisi ainoastaan osallistettava hankkeeseen.

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että kyttyrälohi kuuluu lajeihin, joihin kutuvaltioperiaatetta sovelletaan. Kulttuurisesta, taloudellisesta ja ekologisesta näkökulmasta olisi tärkeää, että niin saamelaiset, paikalliset kuin matkailijatkin pääsisivät kyttyrälohen nousuvuosina pyytämään sitä asianmukaisin ja tehokkain pyyntivälinein mahdollisimman otollisina ajankohtina. Tämä mahdollistaisi osaltaan jokisaamelaisen kulttuurin mukaista joella kulkemista ja yhteisöllisyyttä sekä edesauttaisi kotitarvekalastusta ja ruokaturvaa. Toivottavaa olisi, että myös lohenkalastuskieltojen

tyrehdyttämää Tenon alueen matkailukalastusta saataisiin mahdollistavien kyttyrälohenkalastussäännösten ja markkinoinnin voimalla elvytettyä, ja tätäkin kautta palautettua elinvoimaa alueelle. Jokainen pyydetty kyttyrälohi on myös arvokkaan Tenon vesistön hoitamista.

Kyttyrälohen pyyntiin liittyvään tiedottamiseen on tarpeen kiinnittää jatkossa huomiota. Pyyntiin liittyvät ohjeet tulee olla selkeitä ja niiden tulee tulla riittävän ajoissa, jotta ihmiset pystyvät valmistautumaan pyyntiin.

Heikentyneiden lohikantojen elvyttämisestä

Tenon lohikantojen elinvoimaisuus on aina ollut ja on yhä saamelaisille kriittisen tärkeää, jotta Tenon alueen jokisaamelaista kulttuuria pystytään ylläpitämään ja siirtämään eteenpäin tuleville sukupolville. Saamelaiset ovat säädelleet lohenpyyntiä alun alkaen itsenäisesti – huonoina lohivuosina kalastukseen ei ole kannattanut panostaa, kun taas hyvinä vuosina pyyntiin on laitettu panoksia, kun saaliin saaminen on ollut lohikantojen puolesta mahdollista. Vuosittaista lohen määrän vaihtelua ja kalastuskäyttäytymistä on osattu pitää paikallisella tasolla tasapainossa.[11]

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan Tenon lohikantoihin kohdistuneet rajoitukset olisi ollut suotavaa jo vuosia sitten laatia kokonaisuudessaan oikeudenmukaisiksi. Norjan merialueella tapahtuvaan laajamittaiseen lohenkalastukseen olisi tullut puuttua hanakammin jo kauan sitten. Niin ikään lohta saalistavien petojen poistoon sekä lohen kanssa samasta elintilasta kilpalevien lajien pyyntiin olisi ollut tarpeen panostaa jo aiemmin.

Saamelaiskäräjät pitää nykyistä Tenon lohikantojen tilaa äärimmäisen valitettavana. Vallitsevassa tilanteessa lohenpyynnin rajoittaminen on välttämätöntä, jotta lohikantojen tilaa saadaan parannettua nykyisestä. Saamelaiskäräjät katsoo edelleen perustuslakivaliokunnan aiemman lausuman mukaisesti, että kalastusrajoitukset tulisi kohdentaa ensi sijassa sellaiseen lohenpyyntiin, joka ei kuulu alkuperäiskansan perinteiseen kalastukseen, eikä siten nauti perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten turvaamaa saamelaiskulttuurin suojaa. Perustuslakivaliokunta on todennut, että vaikka vastuu ympäristöstä kuuluu kaikille, julkisen vallan sääntelytoimilla on mahdollista toteuttaa ympäristövastuuta myös kohdentamalla rajoituksia ja velvoitteita eri oikeussubjekteille eri tavoin hyväksyttävin ja etenkin perusoikeuksien turvaamiseen liittyvin perustein. Oikeasuhtaisuuden kannalta merkittävää on se, että saamelaisten kulttuuriin kuuluvia pyyntimuotoja voidaan harjoittaa tulevaisuudessakin siinä määrin, ettei perinteeseen liittyvä tietotaito ja osaaminen ole vaarassa hävitä kokonaan.[12] Saamelaiskäräjät katsoo, että saamelaisten asema perustuslain ja YK:n KP-sopimuksen suojaamana alkuperäiskansana edellyttää, että saamelaisten kalastusoikeuksien erityisasema turvataan kalastussäännössä sekä sen voimaansaattamislaissa nyt esitettyä paremmin.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lohikantojen tilan heikkeneminen näyttää liittyvän ympäristötekijöihin, lähinnä lohen eloonjääntiin, kun vaelluspoikaset (smoltit) siirtyvät joesta meriympäristöön. Lisäksi harvaan poikaskantaan kohdistuu jokivaiheessa voimakasta saalistusta petojen taholta sekä muiden lajien kilpailua. Heikentynyt merieloonjääntі viime vuosina näkyy myös seurannassa, missä on voitu verrata Utsjoesta merivaellukselle lähteneiden smolttien määrää palaavien yhden merivuoden lohien määrään. Sen sijaan joen tuottamien smolttien määrässä ei ole havaittu laskevaa suuntausta, mikä myös viittaa siihen, että ongelmat liittyvät merivaellukseen.[13] Edellä viitattuun liittyen Saamelaiskäräjät katsoo, että Tenon lohikantojen suojelemiseksi on tarpeen tehostaa lohta saalistavien petojen poistoa sekä lohen kanssa elintilasta kilpailevien muiden lajien

[11] Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 103/2022, s. 36.
[12] PeVL 5/2017 vp, s. 7–8
[13] HE 9/2024 vp, s. 9.

pyyntiä kestävyyden sallimissa rajoissa. Niin ikään ilmastonmuutoksen vaikutuksia Tenon lohikantoihin tulee selvittää ja pyrkiä kaikin keinoin vähentämään siitä lohikannoille aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia.

Lopuksi

Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä, että Tenon lohenkalastusta koskevassa sääntelyssä huomioidaan kaikki kestävyyden osa-alueet – ekologinen, sosiaalinen, kulttuurillinen ja taloudellinen kestävyys. Käsillä oleva hallituksen esitys painottaa ennen muuta ekologista kestävyyttä. Saamelaiskäräjät ei valitettavasti voi tukea hallituksen esitystä esitetyssä muodossaan sen rajoittaessa Tenon alueen jokisaamelaisten kulttuurin harjoittamista käytännössä täysin. Kalastussäännöllä ei ole nyt esitetyssä muodossaan saamelaisten vapaata, tietoon perustuvaa ennakkosuostumusta.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan neuvotteluja kalastussäännöstä tulisi vielä jatkaa ja pyrkiä löytämään ratkaisuja, jossa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluva oikeus kulttuurinsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen saadaan turvattua ehdotettua paremmin, ja valtioneuvoston lausuma saamelaisten oikeuksien toteutumisen edistämisestä tulisi huomioiduksi. Jatkoneuvotteluissa tulisi myös turvata se, että Suomen valtiolla on mahdollisuus estää hanke, joka joko kokonaan tai merkittävästi estää Tenon lohikantojen nousun jokeen.

Saamelaiskäräjät kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausunnon antamiseen.

Merk.

Leo Aikio
I varapuheenjohtaja

Sarita Kämäräinen
elinkeino- ja ympäristölakimiessihteeri

Lausunnosta päätti I varapuheenjohtaja Leo Aikio 8.3.2024 kuultuaan puheenjohtaja Pirita Näkkäläjärveä, elinkeino- ja oikeuslautakunnan puheenjohtaja Nilla Tapiolaa sekä Tenon alueen edustajia Saamelaiskäräjillä. Lausunnon valmistelussa on kuultu osakaskuntia.